

РОЛЬ РИСУНКА ЗА УЯВОЮ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ АРХІТЕКТОРІВ

КУБРИШ Н. Р., КОВАЛЕНКО О. С., КРИСТАК І. А.

*Одеська державна академія будівництва та архітектури,
м. Одеса, Україна*

Для студентів за напрямом підготовки «Архітектура та містобудування» дисципліна «Рисунок» є важливим компонентом формування професійних знань, умінь, якостей, художньо-естетичної культури, що є необхідними майбутньому спеціалісту. Діяльність архітектора тісно пов'язана з організацією архітектурного та природного середовища, що включає в себе проектування інтер'єрів, будівель і комплексів. Розробляючи майбутній проект, архітектору необхідно розуміти і науково обґрунтовувати естетичні, композиційні, ритмічні і пластичні структурні взаємозв'язку архітектурних форм і простору [4, с. 2]. Але крім зазначених професійних знань і умінь від архітектора потрібні також вміння зображати предмети, архітектурні форми, конструкції і простір художньо-графічними засобами. У процесі формування і створення архітектурного образу графічними засобами архітектор спирається на комплекс життєвих вражень і спостережень, використовує арсенал художнього мислення і творчої фантазії, проявляє професійну і естетичну культуру. М. Дуцев стверджує, що розробка концепції художньої інтеграції, є актуальною для сучасної архітектури і культури, як шлях вирішення фундаментальної проблеми втрати цілісності і втрати художніх якостей архітектурної діяльності і архітектурного середовища [2, с. 5]. Оскільки технічні методи і засоби комп'ютерної графіки, що активно використовуються в практичній діяльності архітекторів, не завжди відповідають художньо-естетичним вимогам сучасної архітектури і все більше витісняють значення ролі унікальної (ручної) графіки в створенні гармонійного архітектурного образу. Таким чином, стверджує О. Кайдановська, «модель професійної освіти у майбутніх архітекторів повинна бути орієнтована на активне і цілеспрямоване освоєння інтегральних основ художньої творчості через інтелектуальну розумову працю, вольові зусилля, мотивацію саморозвитку як умов становлення індивідуального творчого методу» [3, с. 4]. Саме архітектурна графіка, зазначає К. Кудряшов, виступає конкретним і образним мовним кодом викладу творчих ідей автора, підказує, розвиває процес моделювання і пошуку творчих пошуків архітектора [5, с. 15]. Начерки, замальовки, ескізи, креслення, ідеї, концепції

проекту формуються саме за допомогою творчого мислення і трансформуються в авторський простір пошуку створення архітектурного твору як мистецтво символічних графічних значень [1, с. 8]. Отже, необхідність розвитку у майбутніх архітекторів об'ємно-просторового і художньо-образного мислення вимагає постановки і рішення навчальних завдань в курсі академічного рисунку, які допоможуть навчити студентів аналізувати логіку і закономірності конструкції, структури, формоутворення об'єму в просторі; виявляти і відтворювати художньо-графічними засобами різноманітні і складні конструктивно-пластичні, естетичні зв'язки будівельних об'єктів і форм з архітектурним і природним простором, створювати нові архітектурні форми.

Уміння малювати складається з трьох основних складових: володіння рисунком з натури, по пам'яті та за уявою. Що ж стосується формування творчих професійних здібностей у сфері архітектури, де більш всього використовується клаузура (архітектурні лінійні начерки) і проектний ескіз, то вирішальне значення має рисунок за уявою. Рисунок за уявою передбачає глибоке, всебічне вивчення найрізноманітніших форм, конструкцій світу речей та архітектури, в ньому сконцентрований весь досвід рисунка з натури, життєві спостереження, зорова пам'ять, реалізуються нові творчі рішення, яких не існує в реальності, формується індивідуальний метод та графічна техніка.

Для більш ефективного формування у студентів майстерності зображення за уявою в навчальних програмах дисципліни «Рисунок» впродовж 4 років навчання освітнього рівня «Бакалавр» у кожному семестрі передбачено одне-два таких завдання з поступовим наростанням рівня складності. Так, на першому курсі студенти виконують рисунок композиції з простих геометричних тіл в різних ракурсах і положеннях щодо лінії горизонту, потім – з їх взаємним перетином і трансформацією. Слід зазначити, що вивчення і правильне графічне зображення геометричних форм і об'ємних фігур на площині паперу є основою для освоєння принципів і методів зображення більш складних комбінованих форм. На другому курсі студенти опановують графічне зображення геометричних форм в масштабі архітектури, поступово переходячи від абстрактної геометрії до архітектурної тектоніки, освоюючи специфіку художньої мови архітектури і одночасно виразні можливості художньо-графічних засобів, прийомів і матеріалів. Наприклад, передбачені наступні завдання «Ескіз модернізації міського парку», «Архітектурна фантазія: зображення дворика в різних архітектурних стилях». Тема «Зображення перспективи вулиці» вивчається на третьому курсі, коли

студенти вже виконували завдання із зображення панорами міста, замкненого архітектурного середовища – дворика, відкритого простору парку і зелених насаджень, мають пленерний досвід роботи при виконанні етюдів та зарисовок архітектурних та природних об'єктів і форм. Таким чином, відповідна тема є наступним етапом в оволодінні знань щодо зображення більш складної структури архітектури урбаністичного простору, а саме – вулиці. Творча композиція на тему «Вулиця» навчає сприймати навколишнє середовище (ландшафтне, архітектурно-історичне) в умовах різного освітлення, розвиває здібність розуміти конструктивні особливості архітектурних форм, вплив стану природного середовища. Досить цікаве творче завдання на тему «Футуристичний простір інтер'єру торгового центру», яке потребує від студента уявно переміститися в майбутнє, долаючи вже існуючі архітектурно-стильові та дизайнерські сучасні концепції, школи і мистецькі напрямки. На четвертому курсі студенти виконують композицію «Архітектурна фантазія: місто майбутнього». Використовуючи силу творчої уяви, студенти намагаються здійснити проект міста майбутнього, створюючи власний футуристичний урбаністичний образ.

Таким чином, професійне володіння різними художньо-графічними виразними засобами і техніками відкриває перед архітектором необмежені можливості у виконанні творчих задумів і вираження авторської ідеї. Архітектурна композиція за уявою є одна з неодмінних складових формування професійної культури майбутніх архітекторів, оскільки розвиває художньо-творче і аналітичне мислення, почуття пропорційності і гармонії, об'ємно-просторове уявлення, розуміння таких категорій як цілісність і завершеність.

Література:

1. Басин Е. Я. Семантическая философия искусства: [Критический анализ] / Е. Я. Басин. – М. : ИФ, 1998. – 193 с.
2. Дuceв М. В. Концепция художественной интеграции в новейшей архитектуре / М. В. Дuceв. – Н. Новгород: ННГАСУ, 2013. – 233 с.
3. Кайдановська О. О. Образотворча підготовка архітекторів у вищому навчальному закладі : [монографія] / О. О. Кайдановська. – Л : Вид-во Львів. політехніки, 2013. – 366 с.
4. Киселева В. А. Методические основы профессиональной подготовки архитектора средствами изобразительного искусства : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. пед. наук: 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования», 13.00.02 «Теория и методика обучения и

воспитания (изобразительное искусство, уровень профессионального образования)» / В. А. Киселева. – Тамбов, 2002. – 18 с.

5. Кудряшов К. В. Архитектурная графика: [учеб. пособие] / К. В. Кудряшев. – М.: Архитектура-С, 2006. – 312 с.